

การศึกษาลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา ตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท

A Study of Characteristics of Social Studies Lecturers Based on
The Demand of Master's Degree Students

เกศินี คุรุณาสวัสดิ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท กลุ่มตัวอย่าง คือนิสิตระดับปริญญาโทในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ (วิทยาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด ผล
การวิจัยปรากฏว่า 1) ในภาพรวมนิสิตส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้สอนมีคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านส่วน
บุคคล ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ระดับมากที่สุด และ
2) เมื่อแยกแต่ละด้าน คุณลักษณะที่นิสิตมีความต้องการมากที่สุด ดังนี้ 2.1) ด้านส่วนบุคคล ผู้สอนมีคุณสมบัติใน
เรื่องการจบการศึกษาทางสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษามากที่สุด 2.2) ด้านความรู้ความสามารถ
ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษาได้อย่างถูกต้องมากที่สุด
2.3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้สอนมีคุณลักษณะที่ไม่ลำเอียงและมีความยุติธรรมกับศิษย์มากที่สุด
2.4) ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายมากที่สุด

The objective of this study was to study characteristics of social studies lecturers based on the demand of master's degree students. The subjects were 20 master's degree students studying Master of Education in the major of Educational Science and Learning Management (Science of Social Studies Learning Management) at Srinakharinwirot University. The instrument used for data collection was a questionnaire developed by the researcher. The results revealed that: 1) the overall Master's degree students require the most lecturers with four characteristics as follows: Personal background, Knowledge, Morality and ethics, and Learning management; 2) When taking each characteristic into account, the most required characteristics were as follows: 2.1) Personal background - lecturers with the qualification in the field of social studies education or teaching social studies were the most required; 2.2) Knowledge – lecturers with the ability to convey social studies knowledge or teaching social studies accurately were the most required; 2.3) Morality and ethics – lecturers with neutrality and impartiality were the most required;

* อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.4) Learning management – lecturers with the variety of learning management were the most required

บทนำ

หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเริ่มรับนิสิตตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 เป็นต้นมา และมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมอันดีงามเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน สามารถนำไปพัฒนาบุคคลและสังคมอย่างเหมาะสม 2) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถด้านวิทยาการทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ 3) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา มีทักษะการคิด การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา และการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้า สร้างสรรค์ผลงาน การวิจัยทางการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านวิทยาการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน และ 5) เพื่อสร้างเสริมค่านิยม และนวัตกรรมทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการจัดการเรียน การวิจัยทั้งโดยอาจารย์ประจำ อาจารย์ผู้สอนและนิสิต(คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2553) หลักสูตรดังกล่าวจึงให้ความสำคัญกับผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพ มีจิตสำนึกจรรยาบรรณวิชาชีพ ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ภารกิจหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา คือ จุดมุ่งหมายในการสร้างคน เป็นการผลิตบัณฑิตหรือการจัดการเรียนการสอน และตรงกับที่สำนักมาตรฐานและคุณภาพ

อุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558) ระบุเกี่ยวกับภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตไว้ว่า พันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด

สำหรับวิทยาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นเอกหนึ่งในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษาและการจัดการเรียนรู้นั้น จึงต้องให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยการผลิตนิสิตครูสังคมศึกษาให้ได้ตามวัตถุประสงค์นั้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยหลากหลายปัจจัยปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือผู้สอนในหลักสูตรหรือครูของครูจะต้องมีคุณภาพ จึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตที่มีประสิทธิภาพได้ ดังที่ภณิดา มาประเสริฐ (2555) กล่าวถึงความสำคัญของผู้สอนในเอกสังคมศึกษาหรือผู้สอนนิสิตครูสังคมศึกษาในสถาบันผลิตครูสามารถสรุปได้ว่า การผลิตครูสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่มีคุณภาพทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอน และผู้เรียนที่จะเป็นครู โดยแนวทางการพัฒนาผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาในสถาบันผลิตครูจะต้องดำเนินการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาต้องมีคุณลักษณะเฉพาะของครูสังคมศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างและถ่ายทอดให้กับนิสิตครูนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนต่อไป ดังที่ VanCleaf (1991) และ Maxim (1999) กล่าวตรงกันว่า ครูสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีคุณลักษณะเฉพาะของตนเอง และBerliner (1984 อ้างถึงใน VanCleaf 1991) ยังได้สรุป คุณลักษณะของครูสังคมศึกษาที่ดี

ต้องประกอบไปด้วย คุณลักษณะตามลักษณะส่วนบุคคล คุณลักษณะที่จะต้องพัฒนาเพื่อนผู้ความเป็นมืออาชีพ และคุณลักษณะตามลักษณะส่วนบุคคล และการอบรม

ดังนั้นคุณลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และปฏิบัติตามภารกิจของหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งในสภาพปัจจุบันกลับพบว่าปริมาณของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่สอนในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ (วิทยาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา) ยังมีไม่เพียงพอ เพราะมีอาจารย์บางท่านเกษียณอายุราชการและบางท่านมีปัญหาสุขภาพ จนทำให้ไม่สามารถมาดำเนินการสอนได้ ส่งผลให้หลักสูตรต้องมีการเปิดรับอาจารย์ใหม่และขอความร่วมมือจากอาจารย์ในหลักสูตรอื่นๆที่เกี่ยวข้องมาช่วยดำเนินการสอน รวมทั้งผู้วิจัยยังพบว่าปัจจุบันมีนิสิตที่อยู่กำลังศึกษาในหลักสูตร มีเพียงจำนวนน้อยหรือยังไม่ถึงครึ่งหนึ่งของนิสิตทั้งหมดที่สอบเค้าโครงปริญญาโทผ่าน จึงสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากคุณลักษณะของผู้สอนในวิชาเอก โดยยังไม่มีการทำงานวิจัยในประเด็นดังกล่าว

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา และเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร รวมทั้งเป็นอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรดังกล่าวจึงต้องการศึกษาคุณลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท เพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของนิสิต และนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ (วิทยาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรในการวิจัย คือ นิสิตในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ (วิทยาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 28 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกเฉพาะนิสิตที่ยังไม่ได้สอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์จำนวน 20 คน

เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนี IOC (The Index of Item Objective Congruence) และเลือกข้อที่ได้ค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.5 ($IOC > 0.50$) จนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ประกอบไปด้วย 2 ตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Opened-ended)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโทเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนบุคคล ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยจัดส่งและรับกลับด้วยตนเอง หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับกลับมามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นอกจากนี้ยังมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนมัชฌิมเลขคณิตของความต้องการของนิสิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา ดังนี้

3.50 - 4.00 คะแนน ความหมาย
คุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาดังกล่าว
นิสิตมีความต้องการระดับ มากที่สุด

2.50 - 3.49 คะแนน ความหมาย
คุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาดังกล่าว
นิสิตมีความต้องการระดับ มาก

1.50 - 2.49 คะแนน ความหมาย
คุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาดังกล่าว
นิสิตมีความต้องการระดับ น้อย

1.00 - 1.49 คะแนน ความหมาย
คุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาดังกล่าว
นิสิตมีความต้องการระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท สามารถนำเสนอเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตที่ตอบ

แบบสอบถาม

นิสิตที่ตอบแบบสอบถามเป็นนิสิตระดับปริญญาโท ที่อยู่ในหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ (วิทยาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 20 คน ซึ่งทุกคนยังไม่สอบเค้าโครงปริญญาโท ประกอบไปด้วย เพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และเป็นเพศหญิง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี นิสิตส่วนใหญ่จบทางด้วยการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85 และมีนิสิตที่ไม่ได้จบทางด้านการศึกษาในวิชาเอกสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 โดยจบทางด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการพัฒนาชุมชน

ตอนที่ 2 ความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโทเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา

การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโทเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา ทั้งในภาพรวมและค่าคะแนนสูงสุดในแต่ละด้านของคุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ในภาพรวมเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท และตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนสูงสุดในแต่ละด้านของคุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา ตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท ตามลำดับมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ในภาพรวมเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา
ตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท

คุณลักษณะผู้สอน เอกการสอนสังคมศึกษาใน ภาพรวม	ความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท (n=20)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านส่วนบุคคล	3.75	0.31	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด
2. ด้านความรู้ความสามารถ	3.86	0.32	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.86	0.30	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด
4. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.79	0.36	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด
รวม	3.82	0.05	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 1 ปรากฏว่า ในภาพรวม
นิสิตระดับปริญญาโทมีความต้องการให้ผู้สอนเอก
การสอนสังคมศึกษามีคุณลักษณะทุกด้านในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 3.82$ S.D. = 0.05) มีรายละเอียด
ของทุกด้านดังนี้

1) ด้านส่วนบุคคล นิสิตมีความต้องการ
ในด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.75$ S.D. = 0.31)

2) ด้านความรู้ความสามารถ นิสิต
มีความต้องการในด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.86$
S.D.=0.32)

3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม นิสิตมี
ความต้องการในด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.86$
S.D. = 0.30)

4) ด้านการจัดการเรียนรู้ นิสิตมีความ
ต้องการในด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.79$ S.D.
= 0.36)

เมื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบค่าคะแนนใน
แต่ละด้าน ผู้วิจัยพบค่าคะแนนสูงสุดในแต่ละด้านที่
น่าสนใจ ซึ่งขอเสนอในตารางที่ 2 แสดงผลการ
วิเคราะห์ค่าคะแนนสูงสุดในแต่ละด้านของคุณลักษณะ
ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา ตามความต้องการ
ของนิสิตระดับปริญญาโท ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนสูงสุดในแต่ละด้านของคุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท

คุณลักษณะผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา ในแต่ละรายด้านที่ได้คะแนนสูงสุด	ความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท (n=20)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านส่วนบุคคล			
- จบมาตรงกับวิชาเอก(สังคมศึกษา หรือการสอนสังคมศึกษา)	4.00	0.00	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด
2. ด้านความรู้ความสามารถ			
- ถ่ายทอดความรู้ทางด้านสังคมศึกษา หรือการสอนสังคมศึกษาได้อย่างถูกต้อง	4.00	0.00	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม			
- ไม่ลำเอียงและมีความยุติธรรมกับศิษย์	3.95	0.22	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด
4. ด้านการจัดการเรียนรู้			
- จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย	3.90	0.44	นิสิตมีความต้องการระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 2 ปรากฏว่า ค่าคะแนนมากที่สุดของคุณลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาที่นิสิตระดับปริญญาโทมีความต้องการในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านส่วนบุคคล นิสิตระดับปริญญาโทมีความต้องการให้ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษามีคุณสมบัติในเรื่องการจบตรงกับวิชาเอก คือเอกสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษามากที่สุด ($\bar{X}=4.00$ S.D.=0.00)

2) ด้านความรู้ความสามารถ นิสิตระดับปริญญาโทมีความต้องการให้ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษาได้อย่างถูกต้องมากที่สุด ($\bar{X}=4.00$ S.D.= 0.00)

3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม นิสิตระดับปริญญาโทมีความต้องการให้ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษามีคุณลักษณะที่ไม่ลำเอียงและมีความยุติธรรมกับศิษย์มากที่สุด ($\bar{X} = 3.95$ S.D. = 0.22)

4) ด้านการจัดการเรียนรู้ นิสิตระดับปริญญาโทมีความต้องการให้ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากที่สุด ($\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.44)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาตามความต้องการของนิสิตระดับปริญญาโท สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ในภาพรวมนิสิตระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษามีคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน อยู่ระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านส่วนบุคคล ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการจัดการเรียนรู้ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะคุณลักษณะทุกด้านมีความสำคัญและส่งผลต่อการผลิตนิสิตระดับปริญญาโทให้มีคุณภาพ ตามที่ Berliner (1984 อ้างถึงใน VanCleaf 1991) สรุปถึงคุณลักษณะของผู้สอนสังคมศึกษาที่ดีไว้ว่าการเป็นผู้สอนสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีคุณลักษณะหลายด้าน ได้แก่ คุณลักษณะตามลักษณะส่วนบุคคล คุณลักษณะที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้สู่ความเป็นมืออาชีพและคุณลักษณะตามลักษณะส่วนบุคคลและการอบรม สอดคล้องกับภณิดา มาประเสริฐ (2555) ที่ระบุว่าในประเด็นเรื่องคุณภาพของการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนสังคมศึกษาในสถาบันผลิตครู ไว้ว่า ครูของครูจะต้องมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตามองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านกระบวนการคิด

2. เมื่อแยกแต่ละด้าน คุณลักษณะที่นิสิตมีความต้องการมากที่สุด ดังนี้

2.1 ด้านส่วนบุคคล นิสิตต้องการให้ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษามีคุณสมบัติในเรื่องการจบการศึกษาตรงกับวิชาเอก คือสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษามากที่สุด เพราะเนื้อหาของการสอนสังคมศึกษามีความเฉพาะของตนเอง ที่ไม่ใช่บุคคลใดก็สามารถสอนได้หรือจบเฉพาะทางด้านสังคมศาสตร์หรือสังคมวิทยา ก็สามารถสอนได้ แต่การสอนสังคมศึกษา เป็นการนำความรู้จากหลากหลายศาสตร์มาบูรณาการเพื่อจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ดังที่ Chaille & Britain (1991 อ้างถึงใน Maxim 1999) กล่าวถึงความเฉพาะของการสอนสังคมศึกษาไว้ว่าการสอนสังคมศึกษาเป็นการบูรณาการทักษะการค้นหาความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ ในสังคมศาสตร์ โดยครูสังคมศึกษาจำเป็นจะต้องเข้าใจวิธีการศึกษาหาความรู้ของทั้ง นักธรณีวิทยา (Geographer) นักเศรษฐศาสตร์

(Economist) นักรัฐศาสตร์ (Political scientist) นักประวัติศาสตร์ (Historian) สอดคล้องกับลาวัญญ์ วิทยาอุทตมิกุล (2533) กล่าวว่า สังคมศึกษา หมายถึงทั้งเนื้อหาสาระ ความต้องการของสังคม ความต้องการของผู้เรียนและสาระความรู้ที่มีสังคมศาสตร์ (ส่วนใหญ่) มนุษยศาสตร์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน โดยคัดสรรสาระที่เป็นพื้นฐานเพื่อความเป็นพลเมืองดี และเหมาะสมแก่การเรียนรู้ในระดับโรงเรียนผสมผสานกัน และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555) กล่าวว่า สังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีลักษณะที่เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary integration) โดยบูรณาการความรู้ที่ได้คัดสรรมาจากกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ (ส่วนใหญ่) และมนุษยศาสตร์ ดังนั้นการที่ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาจะตรงกับสาขาวิชาที่สอน จึงเป็นมีคุณลักษณะเฉพาะอาจารย์ในเอกการสอนสังคมศึกษาตามที่ภณิดา มาประเสริฐ (2555) อธิบายว่า แนวทางการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนสังคมศึกษาในสถาบันผลิตครูจะต้องดำเนินการในด้านปริมาณ โดยการจัดหาคณาจารย์ให้มีจำนวนเพียงพอและตรงกับสาขาของหลักสูตรการผลิตครู รวมทั้งมีการหาคณาจารย์ทดแทนอัตราเกษียณ

2.2 ด้านความรู้ความสามารถ นิสิตระดับปริญญาโทต้องการให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษาได้อย่างถูกต้องมากที่สุด เพราะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของผู้สอนเนื่องจากความรู้ของสังคมศึกษามีหลากหลายประเภท ได้แก่ ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ ความคิดรวบยอดหรือหลักการ และทฤษฎี (ลาวัญญ์ วิทยาอุทตมิกุล 2553) จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อให้ให้นิสิตนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและการทำปริญญานิพนธ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ VanCleaf (1991) กล่าวถึง ผู้สอนสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ กล่าวคือ ผู้สอนที่มีประสิทธิภาพจะต้องเข้าใจเนื้อหาที่ตัว

เองจะสอน โดยจะต้องเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม เพียงพอ และรอบด้าน พร้อมทั้งจะต้องเลือกหัวข้อที่เหมาะสม ให้ตรงตามระดับชั้นของผู้เรียน เพราะหากผู้สอนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนก็จะไม่สามารถตอบคำถามของผู้เรียนได้ ผู้สอนจึงไม่สามารถนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องได้

เมื่อพิจารณาด้านส่วนบุคคลและด้านความรู้ความสามารถจะพบว่ามีความสอดคล้องกันเพราะการที่ผู้สอนจบทางด้านตรงสาขาคือสังคมศึกษาหรือเอกการสอนสังคมศึกษา สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา (Maxim 1999) และยังสามารถเป็นหลักฐานที่ใช้ประกอบในการพิจารณาว่าผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี และสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนต่อไปได้ เพราะหากผู้สอนไม่มีองค์ความรู้ทางสังคมศึกษามากพอตั้งแต่ต้น กระบวนการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนย่อมไม่ประสบความสำเร็จ (VanCleaf 1991)

2.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม นิสิตต้องการให้ผู้สอนมีคุณลักษณะที่ไม่ลำเอียงและมีความยุติธรรมกับศิษย์มากที่สุด สอดคล้องจรรยาบรรณวิชาชีพครูในด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ที่ระบุว่าผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ (คุรุสภา 2558) ดังนั้นผู้สอนต้องระมัดระวังในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมและจะเป็นแบบอย่างที่ดีกับนิสิต สอดคล้องกับที่ Berliner (1984 อ้างถึงใน VanCleaf 1991) ที่กล่าวไว้ว่า เรื่องการมีความยุติธรรม และเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นคุณลักษณะตามลักษณะส่วนบุคคลและการอบรมของครูสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการจัดการเรียนรู้ นิสิตต้องการให้ผู้สอนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายมากที่สุด เพราะเนื้อหาหลายอย่างของสังคมศึกษาไม่สามารถสอนโดยให้การจดจำได้ เช่น การอ่านแผนที่ การใช้หนังสือแผนที่ รวมทั้งตัวอย่างเหตุการณ์ที่ซับซ้อนในวิชาสังคมศึกษา (VanCleaf 1991) โดยผู้สอนสังคมศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดกับวิธีการสอนเพียงวิธีเดียว จะต้องเข้าใจในความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน แล้วต้องสามารถที่จะพาผู้เรียนไปยังความต้องการของแต่ละคนได้ จึงต้องสามารถสอนได้ทั้งแบบที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง หรือ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ดังนั้นการเลือกรูปแบบการสอนที่หลากหลายเป็นสิ่งที่สำคัญในห้องเรียน การสอนด้วยรูปแบบเดียวตลอดนั้นทำให้เกิดข้อจำกัดในการเรียนรู้ ผลจากการวิจัยพบว่าไม่มีวิธีการสอนที่ดีที่สุด เทคนิคการสอนที่หลากหลายจึงเหมาะสมและทำให้วิชาสังคมศึกษาน่าสนใจ (Maxim 1987)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา

1. ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาที่ไม่จบตรงกับวิชาเอกสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษา ควรศึกษาต่อในสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันว่าสามารถถ่ายทอดความรู้ทางการสอนสังคมศึกษาได้อย่างถูกต้อง

2. ผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษาที่จบตรงกับวิชาเอกสังคมศึกษาหรือการสอนสังคมศึกษา ควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอให้มีคุณลักษณะตรงกับตามความต้องการของนิสิต เช่น มีการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย หรือไปเข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อหาความรู้ทางการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย แล้วนำมาใช้หรือถ่ายทอดให้กับนิสิตได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับผิดชอบหลักสูตร

1. ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ควรคัดเลือกคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถที่จบตรงทางด้านสังคมศึกษาหรือเอกการสอนสังคมศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้สอนดังกล่าวจะมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางสังคมศึกษาได้ถูกต้องและครบถ้วน

2. ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรให้ความสำคัญด้วยการพัฒนาคุณลักษณะในด้านการจัดการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ของผู้สอนเอกการสอนสังคมศึกษา โดยจัดให้มีการประชุมผู้สอนเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ หรือจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมของครูในยุคนปัจจุบัน หรือจัดให้มีการนิเทศภายในชั้น เพื่อให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของนิสิต

เอกสารอ้างอิง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

(2553). **หลักสูตรรวมการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษาและการจัดการเรียนรู้** (อัดสำเนา). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คุรุสภา. (2558). **ข้อบังคับคุรุสภาว่าจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2556**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2558 จาก <http://npt2.obec.go.th/TEP>

ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2555). **หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภณิดา มาประเสริฐ. (2555). “หน่วยที่ 15 การพัฒนาครูสังคมศึกษาสู่มาตรฐานวิชาชีพ.” ใน **ประมวลสาระชุดวิชา 22754 สาระตถะและวิทยาวิธีทางสังคมสังคม หน่วยที่ 11-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**, 15-1 – 15-61. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ลาวัณย์ วิทยายุทธภูมิกุล. (2533). **การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม**. กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลาวัณย์ วิทยายุทธภูมิกุล. (2553). “แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมศึกษา.” ใน **คู่มือฝึกอบรบสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง**, 1-48. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). “หน่วยที่ 1 สังคมศาสตร์และสังคมศึกษา.” ใน **ประมวลสาระตถะและวิทยาวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 1-5 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**, 1-1 – 1-47. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2558 จาก <http://www.mua.go.th/users/bhes/DATA%20BHE52558/upload%20file%20IQA/iqa%20manual2557.pdf>

Maxim, G.W. (1999). **Social Studies and the Elementary School Child**. 6th ed. New Jersey: Prentice-Hall.

VanCleaf, D.W. (1991). **Action in Elementary Social Studies**. New Jersey: Prentice-Hall.